

Farg'ona haqiqati

Ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-ma'rifiy gazeta

<http://farhaqiqat.uz/>t.me/farhaqiqati

Шавкат МИРЗИЁЕВ:

Айрим раҳбарларнинг хорижий давлатларга бориб, инвестиция жалб қилиш бўйича ишлари қутилган натижасини бермаяпти.

Масалан, Фарғона вилояти ҳокими 2022 йилда Япония ва Германияга, 2023 йилда Корея ва Хитойга бориб, 1,8 миллиард долларлик 42 та лойиҳа бўйича келишувга эришган. Лекин, бир йилдан ортиқ вақт ўтган бўлса-да, 1,5 миллиард долларлик 39 та лойиҳа бўйича ҳали иш бошланмаган...

Ташрифларда ҳокимлар миллиард-миллиард долларлик лойиҳа таклифларини хорижий ҳамкорлар билан ишлаб чиқиб, уларни дастурга киритган бўлишига қарамай, лойиҳани юргизиш масаласини ўз ҳолига ташлаб қўйган...

ЎЗА.

ОЧИҚ, АММО АЧЧИҚ ГАПЛАР

ХОҲИШНИНГ ЎЗИ ЕТМАЙДИ, АМАЛИЙ НАТИЖА КЕРАК!

ЁХУД ВИЛОЯТДА ИНВЕСТИЦИЯЛАР САМАРАДОРЛИГИ, ЭКСПОРТ САЛОҲИЯТИ ҚАНДАЙ?

"Ўзбекистон - 2030" стратегиясида мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти ҳажмини 160 миллиард АҚШ долларига ва аҳоли жон бошига даромадларни 4 минг долларга етказиш мақсади белгиланди. Бунга фақат ички бозор билан эришиб бўлмайди, асосийси - хорижий инвестицияларни фаол жалб қилиш ва экспортни кўпайтириш керак.

– Фарғона вилоятига инвестиция кiritиб келган мамлакатлар сони 23 тани ташкил этади. Ўтган йилда асосан Хитой давлатидан 537,6, Россия Федерациясидан 333,8, Корея Республикасидан 73,4 миллион АҚШ долларлик инвестиция жалб қилинди. 2023 йилда хорижий ҳамкорлар томонидан умумий қиймати 360,1 миллион АҚШ доллари бўлган 31 та хорижий инвестициялар иштирокидаги йирик лойиҳалар ишга туширилди. Натижада 2,5 триллион сўмлик қўшимча қувватлар ҳамда қарий 5 мингта иш ўрни яратилди, – дейди вилоят инвестициялар, саноат ва савдо бошқармаси бош мутахассиси Шоҳрух Назиржонов. – Амалий саъй - ҳаракатлар самараси ўлароқ, Фурқат туманида Хитойнинг "Vnbt building materials" МЧЖ хорижий корхонаси томонидан 30 миллион АҚШ долларлик инвестиция ҳисобига гипсокартон ишлаб чиқариш лойиҳаси иш бошланди. Бунинг натижасида йилига 40 миллион квадрат метр маҳсулот ишлаб чиқариш имконияти яратилди, 130 та янги иш ўринлари барпо қилинди.

Риштон туманида иш бошлаган Россия Федерациясининг "Kosto line holding" МЧЖ хорижий корхонаси томонидан қиймати 30 миллион АҚШ долларлик бўлган лойиҳаси ишга туширилиши ҳисобига бир йилда 160 миллион сўмлик сочқ ва момиқ мато маҳсулотлари ишлаб чиқарилди, экспорт ҳажми 10 миллион АҚШ долларини ташкил этади.

Бундай истиқболли лойиҳаларга кўплаб мисоллар келтириш мумкин.

БИРОҚ, ЎТГАН 2023 ЙИЛДА БИЗНЕС ДОИРАСИДАГИ ФОРУМ ҲАМДА ДАВЛАТЛАРА ТАШРИФЛАРИ ДАВОМИДА 90 ГА ЯҚИН ХОРИЖИЙ КОМПАНИЯЛАР РАҲБАРЛАРИ ВА ВАКИЛЛАРИ БИЛАН ТУРЛИ ДАРАЖАДАГИ УЧРАШУВЛАР, МУЛОҚОТЛАР, ҚАБУЛЛАР ЧОҒИДА ИККИ ТОМОН УЧУН ҲАМ МАНФААТЛИ ИНВЕСТИЦИОН ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНГАН БЎЛСА-ДА, ХОРИЖИЙ САРМОЯНИНГ ЎЗЛАШТИРИЛИШИ АЙТАРЛИ ДАРАЖАДА НАТИЖА БЕРМАДИ. АЙРИМ ДАВЛАТЛАР, БИЗНЕС ВАКИЛЛАРИ, ТАДБИРКОРЛАРИ БИЛАН ТУЗИЛГАН ЛОЙИҲАЛАР ИНВЕСТИЦИОН ҚОНИҚТИРМАГАНИ ЁКИ ШАРОИТ ВА ИМКОНИЯТЛАРДАН ТўЛИҚ ФОЙДАЛАНИЛМАСЛИГИ КАБИ САБАБЛАР БИЛАН АРОЙИҲДА ҚОЛИБ КЕТДИ.

Фарғона вилоятида бир нечта махсус саноат зоналари ташкил қилинди. Инвесторларга қонунчилигимизга кўра соддалашган

тартибда ер ажратилиб, солиқ имтиёзлари белгиланди, қулай инфратузилма яратилди. Лекин хорижий ҳамкорларни муҳим лойиҳаларга жалб қилиш бўйича ташаббуслар етишмади. Ҳозирда шундай зоналарда гектарлаб бўш майдонлар мавжуд.

Вилоят инвестициялар, савдо ва саноат бошқармаси тақдим этган маълумотларга кўра,

2024-2026 йилларда хорижий инвестициялар иштирокида амалга ошириладиган умумий қиймати 1,9 миллиард АҚШ долларига тенг бўлган 150 та лойиҳаларнинг манзилли рўйхати шакллантирилди. Ушбу лойиҳалар доирасида инвестицияларни ўзлаштириш 2024 йилда 1,5 миллиард долларга етказилиши кўзда тутилмоқда. Масалан, Фарғона шаҳридаги "Эко шаҳар" ҳудудида "One cloud smart tech" МЧЖ томонидан Уммон Султонлигининг 10,0 миллион АҚШ доллари миқдордаги маблағи ҳисобига телефон сим картаси ишлаб чиқариш лойиҳаси амалга оширилиши кутуляпти.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, вилоятнинг ташқи иқтисодий фаолиятида экспорт ҳажмини тизимли равишда жадал оширишга қаратилган кўплаб ислохотлар амалга оширилди. Хусусан, экспорт қилинадиган мева-сабзавот маҳсулотлари учун нархларни шакллантириш ва тўловнинг бозор механизми жорий қилинди. Вилоят миқдосида

2023 ЙИЛДА 769 ТА ЭКСПОРТЁР КОРХОНАЛАР ТОМОНИДАН 150 ДАН ОРТИҚ ТУРДАГИ 722 МИЛЛИОН АҚШ ДОЛЛАРИЛИК САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИ ЭКСПОРТ ҚИЛИНДИ. ЭКСПОРТГА ОРИТЛАНГАН АСОСИЙ САНОАТ МАҲСУЛОТЛАРИНИНГ 35 ФОИЗИ КАЛАВА ИП, 18 ФОИЗИ ТИКУВ-ТРИКОТАЖ МАҲСУЛОТЛАРИ, 10 ФОИЗИ УН МАҲСУЛОТЛАРИ, 8,5 ФОИЗИ ГАЗЛАМА ҲАМДА 6,0 ФОИЗИ МИНЕРАЛ ЎҒИТЛАРДИР.

Яна ўша маълумотда айтилишича, Бувайда туманида ташкил этилган "Buvayda network" МЧЖга тегишли "Network shop" платформаси тест режимида ўз фаолиятини бошлаб, 173 минг АҚШ долларлик сочқ маҳсулотлари экспорт қилишга эришди.

Фарғона шаҳридаги "Эко шаҳар" ҳудудида Германиянинг "Teatdress real estet" МЧЖ шаклидаги корхонаси томонидан махсус кийим ишлаб чиқариш корхонаси барпо этилиб, Европа мамлакатларига йиллик 20 миллион АҚШ долларлик тайёр кийимлар экспорти

йўлга қўйилди.

Олтириқ туманидаги "Sherakhun" корхонаси эса ўтган йилнинг ноябрь ойидан бошлаб АҚШнинг "Net cost" озиқ-овқат савдо тармоғининг Нью-Йорк бозорларида сифатли ҳадоқланган узум етказиб беришни йўлга қўйди.

Кейинги йилларда экспорт йўналишида Европа мамлакатлари, Бирлашган Араб Амириклари, АҚШ ва Канада давлатлари асосий ўрин тутмоқда. Бу минтақалар халқаро экспортда устувор бозор саналгани боис, самарадорликнинг ўсиши кутилмоқда.

Экспорт қилинаётган маҳсулотлар турига яна 7 та қўшилиб, умумий экспорт тури 150 тадан ошди. Жумладан, экологик тоза тошдан қоғоз, заргарлик буюмлари, катта ўлчамдаги керамик плиталар, сунъий тола, футтрак, автомобиль эҳтиёт қисмлари, иситиш қозонлари каби маҳсулотлар хориж бозорларига чиқарила бошланди.

Шундай бўлса-да, ўтган йили балиқчилик, паррандачилик, заргарлик, асаларчилик ва ипакчилик тармоқларида инвестициялар ҳажми нисбатан камайди. Шунингдек, қатор тармоқларда ишга туширилган корхона ва ускуналар экспорт натижасига таъсир кўрсатмади.

Аслида, мамлакат иқтисодиётини янги босқичга олиб чиқиш учун экспорт тармоғида бу каби ривожланишлар билан экланб қолмаслик керак. Соҳада мавжуд муаммоларга тезроқ ечим топиш тақозо этилмоқда.

Хусусан, вилоятда иқтисодиётнинг драйвер соҳаларида халқаро стандартларни жорий қилиш даражаси пастигича қолмоқда. Экспортни амалга оширолмай келган ҳамда янги экспортчи 200 дан ортиқ корхоналар глобал логистика занжирларига қўшила олмаяпти.

– Шунга қарамай, бу йил экспорт ҳажми АҚШ, Филиппин, Жапон, Швеция, Венгрия, Баҳрайн каби давлат бозорларига чиқиш ҳисобига ортади. Янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш натижасида қўшимча 10 миллион АҚШ долларлик экспорт амалга оширилади. Жумладан, Франциянинг "Kiabi" компанияси билан "Global textile" корхонаси ҳамкорлигида тўқимачилик маҳсулотлари билан бирга, аксессуарлар, ёриқлар, қадоқлаш маҳсулотларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилади, – дейди Шоҳрух Назиржонов.

Экспортга мева-сабзавотларни хомашё кўринишидан кўра, кўпроқ фойда келтириши мумкин бўлган ерэнгоқ, ёнгоқ, қуритилган ўрик, майиз ва бошқа мевақоқиларни етказиб берадиган транспортда айирбошлаш, юк ташини маркази – Хабб ташкил этилиши ҳам режалаштирилган.

– Вилоятда товарлар ва хизматлар экспорти ҳажмини тубдан ошириш, экспортбон маҳсулотлар номенклатурасини кенайтириш, ташқи савдо мувозанатини таъминлаш ва валюта тушумларини кўпайтириш мақсадида ислохотлар изчил давом эттирилади, – дея таъкидлади Шоҳрух Назиржонов.

Муаттар МАҲМУДОВА.

ДОЛЗАРБ МАВЗУДА СУҲБАТ

ЕР СОҲАСИДАГИ ИСЛОХОТЛАРНИНГ НАВБАТДАГИ БОСҚИЧИ

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЕР УЧАСТКАЛАРИНИ ИЖАРАГА БЕРИШДА ЯНГИ ТИЗИМ ЖОРИЙ ҚИЛИНМОҚДА

2024 йил 18 январда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкаларини ижарага бериш тартибини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони қабул қилинди. Бу муҳим ҳужжатни том маънода ер соҳасида амалга ошириладиган ҳаётбахш ислохотларнинг навбатдаги босқичи сифатида баҳолаш мумкин.

Фармонда ижарага олинган қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкасини бошқа шахсга қайта ижарага беришга рухсат этилди. Бир сўз билан айтганда, ерларни беришда мутлақо янги тизим жорий қилинмоқда.

Мухбиримиз вилоят қишлоқ хўжалик бошқармасининг ер масалалари бўлими бошлиғи Жўрабек Жўраев билан шу ҳақида суҳбатлашди.

– Дарҳақиқат, давлатимиз раҳбарининг ушбу Фармони билан жорий йилнинг 1 мартдан бошлаб, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкаларини беришда амалдаги танлов тизимидан фарқли равишда, фақат очик электрон-аукцион орқали ажратиш механизми жорий қилинмоқда. Бунда ер участкаси 30 йилга ижарага берилиб, бошланғич нарх ер участкасининг норматив қиймати миқдориди белгиланади.

Аукцион гоилларига ер нархини 3 йилга, "дафтар"ларда турган фуқароларга 5 йилга фойсиз бўлиб-бўлиб тўлашга рухсат берилади. Аукциондан тушган маблағлар белгиланган тартибда тегишли туман маҳаллий бюджетига ўтказилади.

Аваллари жисмоний ва юридик шахсларга қишлоқ хўжалигига мўлжалланган

(Давоми 2-бетда).

ЛОЙИҲА ВА САМАРА

НАСЛИ ЧОРВА ПАРВАРИШИДА ФУРҚАТЛИКЛАР ТАЖРИБАСИ ОШДИ

Чорвачилик ва паррандачилик илмий-тадқиқот институти Корейнинг Ўзбекистондаги Кориа маркази билан ҳамкорликда Фурқат туманидаги аҳоли хонадонларида ёш қорамолларни парвариш ва озиклантиришда Корея Республикасининг ТМР технологиясини жорий қилиш орқали уларнинг гўшт ва сут маҳсулдорлигини ошириш, зотли насли олиш бўйича истиқболли лойиҳа амалга оширилди.

2018-2023 йиллар давомида амалга ошириш мўлжалланган лойиҳа учун ҳамкор давлатнинг қишлоқ хўжалиги администратсияси томонидан туманга 80 минг АҚШ доллари ажратилиб, "Томоша", "Курултой", "Кимсанобод" маҳалла фуқаролар йиғинларидаги аҳоли хонадонларига зотли қорамоллар тарқатилди.

– Дастлаб парваришда истагини билдирган хар бир хонадонга Кориа маркази

зи вакиллари томонидан маҳаллий чорва бозоридан 2 бошдан новвос, бир бошдан гунажин харид қилиб берилди. Икки томонлама тузилган шартномага мувофиқ, йирик шохли қорамолларни тўғимли ем-хашак, яъни белгиланган рацион асосидаги озуқа билан таъминлашга марказ мастул бўлса, ҳайвонларни сифатли парваришда ишлари аҳоли зиммасига юклатилди. Маълум шохли қорамолларни тўғимли ем-хашак, яъни белгиланган рацион асосидаги озуқа билан таъминлашга марказ мастул бўлса, ҳайвонларни сифатли парваришда ишлари аҳоли зиммасига юклатилди. Маълум вақт ўтгач, хонадонларга тарқатилган қорамолнинг бири марказга, қолгани боқувчи ихтиёрига топширилди. – дейди Фурқат тумани ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш бўлими бошлиғи Шерали Жўраев. – Шу тариқа, 5 йил давомида уч босқичда зотдор қорамоллар парваришланб, чорваларнинг насл ва маҳсулдорлик имкониятлари оширилди, ҳам аҳолининг даромади манбаи ўсди.

(Давоми 2-бетда).

ЕР СОҲАСИДАГИ ИСЛОҲОТЛАРНИНГ НАВБАТДАГИ БОСҚИЧИ

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЕР УЧАСТКАЛАРИНИ ИЖАРАГА БЕРИШДА
ЯНГИ ТИЗИМ ЖОРИЙ ҚИЛИНМОҚДА

(Давоми. Бошланиши 1-бетда)

Фармонда, шунингдек, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ва ижарага берилган ер участкаларини бошқа бошқа шахсларга ўтказишга – қайта ижарага беришга рўхсат этилди. Бунда шартнома бўйича ҳуқуқ ва мажбуриятлар ер участкасидан фойдаланиш мақсадини ўзгартирмаган ҳолда ўтказилди.

– Ерни қайта ижарага бериш тартиби қандай бўлади?

– Ижарага олувчи ерга эгаллик ҳуқуқини ўтказишдан олдин, ундан камда 3 йил, 2021 йилгача ҳоким қарори билан олган бўлса, камда 5 йил давомда ўзи фойдаланган бўлиши керак. Ижарага олувчи аукцион ёки танлов натижасига кўра бўлиб-бўлиб тўлаш мажбуриятини тўлиқ бажарган бўлиши шарт. Юридик шахслар ўзларига тўғридан-тўғри равишда ижарага берилган ер участкаларини ижара ҳуқуқи давлат рўйхатидан ўтказилган пайтдан бошлаб 5 йилдан кейин бошқа шахсга ўтказиши (қайта ижарага бериши) мумкин.

Гаровга қўювчининг мажбурияти бажарилмаган тақдирда, ижара ҳуқуқини ер ижараси шартномасининг қолган даврига электрон онлайн-аукцион савдолари орқали реализация қилишга рўхсат этилади. Бунда ер участкасига ижара ҳуқуқини электрон онлайн-аукцион савдоларида чиқаришда ваколатли органлар билан келишиш (хулоса олиш) талаб этилмайди.

Бундан ташқари, авваллари агропрокат кластерларига ер участкалари Вазирлар Мақамаси томонидан тўғридан-тўғри ижарага берилган бўлиб, ушбу Фармон билан кластерлар ерларини электрон онлайн-аукцион савдолари орқали ижарага олишлари белгиланган бўлиши мумкин.

2024 йил 31 декабрга қадар ўз ҳудудларида ерга бўлган ҳуқуқ давлат рўйхатидан ўтказилмаган, лекин

амалда фойдаланилаётган қишлоқ хўжалигига мўлжалланган барча ер участкалари бўйича ижара ҳуқуқини давлат рўйхатидан ўтказиш ёки ерни заҳирага қайтариш чоралари қўрилди.

– Вилоятда ер майдонларидан самарали фойдаланиш бўйича амалга оширилаётган ишлар ҳақида ҳам тўхталсангиз.

– Экин ер майдонларидан фойдаланиш даражаси 89 фоизни таш-

кил этади. 26,8 минг гектар майдонлар сув таъминотининг ёмонлиги, етиштирилмаган экин турларининг икτισодий самарасизлиги натижасида узоқ йиллар экилмаслиги туфайли фойдаланишдан чиқиб кетган. Мисол учун, Кувасой шаҳрида 602 гектар, Бешариқда 65, Кувада 55, Олтиариқда 110, Риштонда 317, Сўхтада 472, Ўзбекистон туманида 200, Фарғона туманида 742 гектар экин ер майдонлари оборотдан чиққан.

Вилоятда мавжуд ер ресурсларидан самарали фойдаланиш ва маҳсулот етиштириш ҳажминини кўпайтириш, аҳоли даромадларини ошириш ҳамда кафолатли озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришга алоҳида эътибор қаратишмоқда. Жумладан, 2017-2023 йиллар

давомда жами 37,3 минг гектар экин ер майдонлари фойдаланишига киритилди. Қиймати 778,3 млрд. сўм бўлган ирригация-мелиорация объектларини қуриш, реконструкция қилиш ишлари бажарилди. Бунинг натижасида 32,7 минг гектар майдонлар экин ер тоифасига киритилиб, 1000 гектар узумзор, 3,2 минг гектар мевали боғ, 100 гектар тутзор, 130 гектар пистазор барпо этилди, 525 та иш ўрни яратилди. Фойдаланишига киритилган майдонларда 4,5 минг тонна сабзавот-полид, 1,7 минг тонна дуккакли-мойли, 2,5 минг тонна картошка, 7,5 минг тонна шOLI, 23,5 минг тонна озуқа экинлари,

Фойдаланишига киритилмаган майдонлар ҳисобидан Сўх, Риштон, Фарғона, Бешариқ туманлари ва Кувасой шаҳрида ҳар бир оилга 25-50 сотихдан ер ажратилиб, боғдорчилик ва сабзавотчилик кооперациялари ташкил этилади.

Худудлар бир турдаги сабзавот экинларига икτισослаштирилиб, 2855 гектар майдонларда интенсив усулда сабзавот маҳсулотлари етиштириш йўлга қўйилади. Деҳқон хўжаликларига ажратилган майдонларда 278 минг тонна маҳсулот тайёрлаш кўзда тутилган.

– Сухбатимиз сўнгиде барчани бирдек қизиқтирадиган савол: вилотда қанча ер участкаси савдога чиқарилади?

– 2024 йилнинг 1 мартга қадар вилотимизда 1490,4 гектар қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкалари электрон онлайн-аукцион савдоларига чиқарилади. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, савдога аҳоли пунктига яқин, сув таъминоти яхши ва умумдорлиги юқори бўлган ер участкалари қўйилади.

“Фарғона ҳақиқати” мухбири Абдужалол БОБОЖОНОВ суҳбатлашди.

– 2024 йилда амалга ошириладиган ишлар хусусида нима дейсиз?

– Асосий эътибор ердан самарали фойдаланиш, маҳсулот етиштириш ҳажми ва сифатини ошириш, аҳоли даромадини кўпайтиришга қаратилади. Жумладан, асосий майдонларнинг 20,5 минг гектариде сабзи, 2,5 минг гектариде пиёз, 10 минг гектариде картошка, 9,7 минг гектариде дуккакли ва мойли, 20,2 минг гектариде озуқа экинлари етиштирилади. Шу билан бирга, 2 минг гектар ер майдонлари фойдаланишига киритилиб, уларнинг 1636 гектариде интенсив мевали боғ ва узумзорлар барпо этилади. 150 гектар тутзор бўлади, 214 гектарига бошқа экинлар жойлаштирилади.

Фойдаланишига киритилмаган майдонлар ҳисобидан Сўх, Риштон, Фарғона, Бешариқ туманлари ва Кувасой шаҳрида ҳар бир оилга 25-50 сотихдан ер ажратилиб, боғдорчилик ва сабзавотчилик кооперациялари ташкил этилади.

Худудлар бир турдаги сабзавот экинларига икτισослаштирилиб, 2855 гектар майдонларда интенсив усулда сабзавот маҳсулотлари етиштириш йўлга қўйилади. Деҳқон хўжаликларига ажратилган майдонларда 278 минг тонна маҳсулот тайёрлаш кўзда тутилган.

– Сухбатимиз сўнгиде барчани бирдек қизиқтирадиган савол: вилотда қанча ер участкаси савдога чиқарилади?

– 2024 йилнинг 1 мартга қадар вилотимизда 1490,4 гектар қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ер участкалари электрон онлайн-аукцион савдоларига чиқарилади. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, савдога аҳоли пунктига яқин, сув таъминоти яхши ва умумдорлиги юқори бўлган ер участкалари қўйилади.

“Фарғона ҳақиқати” мухбири Абдужалол БОБОЖОНОВ суҳбатлашди.

2024 ЙИЛ – ЁШЛАР ВА БИЗНЕСНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЙИЛИ ЮТУҚЛАРДАН ЮЗИ ЁРУҒ МУСТАҚИЛЛИК ТЕНГДОШИ

“Илм олиш игнада кудуқ қазиб билан тенг”, дейди доно халқимиз. Таълим-тарбия бериш йўлида ундан-да ортиқ машаққат-у масъулиятни зиммасига олган Мирзобобур Қорабоев мустақиллик тенгдоши. У салкам 10 йилдирки, “Rainbow” академиясини ташкил этиб, олтириқлик ёшларнинг чуқур таълим-тарбия олишларига муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

Мирзобобур касбига муҳаббат, янгиликка ўчлик, шижоат билан мақсад сари дадил одимлаш, ҳалоллик каби фазилатлари сабаб кўпларнинг меҳрини қозонди. У бола билан тиллаша олиш маҳоратини чуқур ўрганган ноёб инжидор эгаси, десак янгилишмайми.

Ўқувчилари кўзидеги илмга ташналик, меҳр, шижоатидан куч олиб фойдалиб бораётган ёш педагог, ҳам ташаббускор тадбиркор сифатида ҳамисида устозлари билан бамаслаҳат иш олиб боради. Эришган муваффақиятларида фахрий педагог Ҳомиджон Раҳимовнинг насаҳат-ўқувчиларининг ҳиссаси беқиёс. Устози кўп бора “Бинолар ичиде энг муқашшама мактаб, касблар ичиде энг шарафлиси ўқитувчилик”, дея тақорлагани сабаб муаллимликка меҳр қўйган бўлса ажаб эмас.

Мирзобобур асос солган “Rainbow” академиясиде илк саводини чиқарган ўқувчилар бугун Президент мактаби, ижод мактаби, нуфузли икτισослаштирилган таълим муассасаларида билим олиб, энг намунали ўқувчилар сифидан қўй олишган. Билим даргоҳида туманининг чекка худудларидан қатнаб ўқиётган болажонлар учун ётқонхона ҳам ташкил этилган. Бунга қадар ўнлаб ўқувчиларига ўз уйдан жой бергани унинг бағрикенглиги нишонасидир.

Ёш педагог “Рақбар ҳамисида ўзи ёниб, бошқаларини ёндириб яшаши керак”, деган қондага амал қилгани ҳолда, мунтазам равишда ўз устиде ишлаб, қўллаб ютуқларга эришди, замонавий ўқитиш услубларини ўз ичига олган тренерларни ўқитиш курсларини тамомлаб, махсус диплом ва сертификатларга эга бўлди.

– Муассаса педагоглари рақобатни таълим сифати билан енгиш учун бор билим, касб маҳоратларини сарф этишмоқда. Мамлакатимизда турли соҳаларда қўлланилаётган кластер усу-

лини таълим тизимига олиб кириш мақсадиде ташкил этилган академияни “Rainbow” (камалар) дея номлашимиз ортида қатта мақсад бор. Камаларнинг етти ранги бўлганидек, биз ҳам ўқув жараёнида, рамзий маънода, таълимнинг етти босқичини ифода этмокчимиз. Ҳозирда мактабга ва бошланғич таълим йўналишларида фойлият юрйтиялмиз. Келажакда ўқувчиларимиз таълимнинг кейинги босқичларини ҳам шу ерда давом

этиштириш учун тизимли, аниқ ва-зифаларни белгилаб олганмиз, – дейди Мирзобобур Қорабоев. – Соҳада анча илдамлаб кетган Сингапур, Финландия, Туркия, Австралия каби мамлакатларда қўлланилаётган ил-ғор дастурларни пухта ўрганиб чиқиб, ижобий натижа кўрсатган методларни фаолиятимизга татбиқ этиялмиз.

Академияда STEAM (табiiлий фанлар, технология, муҳандислик, санъат, математика фанларини уйғунликда ўқитиш услуби) тизимидан фойдаланилади. Ҳатто 1-синф ўқувчилари замонавий касбларга мактаб давридан тайёргарликни бошлаган. Уларга роботехника, IT

машгулотлари, компьютер саводхонлиги, схематехника каби йўналишларда ҳам сабақ берилмоқда. Билимга чанқоқ ўғил-қизлар sktech дастурида тили (мухити) орқали ўзларининг кичик “ихтиро”ларини, яъни турли ўйинлар, мультфильмларни яратишаётгани эътиборли. Шунингдек, инглиз, рус тилларида ўз фикрларини эркин билдира олишаётгани билим масканида чет тилларни ўргатишга алоҳида аҳамият қаратилаётганидан далолат.

Мирзобобурнинг айтишича, боланинг интеллектини ва фикрлаш доирасини ривожлантириш билан бирга, асосий жиҳатлардан яна бири ўқувчилар тарбияси масаласидир. Бу борада ички тартиб-қоида, чора-тадбирлар, ўқувчилар бўш вақтини мазмуни ўтказиш режалари белгиланган.

Мустақил юртимизнинг мустақил фикрли мана шундай билимли, изланувчан, тадбиркор ёшлари бор экан, Ўзбекистон ривожланиш сари олға илдамлайверади. Zero, или – најот, или – нур, или улаштурувчилар эса миллатнинг кўшидир.

**Озодабону
РУСТАМОВА.**

ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАР ВАЗИРЛИГИ ОГОҲЛАНТИРАДИ:

228 – 253 КИЛОМЕТРЛАР ОРАЛИГИДА ҚОР КЎЧИШ ХАВФИ БОР

Ҳозирги қиш фаслида “Қамчиқ” доводиде об-ҳавонинг кескин совуши, кучли қор ёғиши сабабли гидрометеорологик ва геологик хавфли ҳодисалар билан боғлиқ фавқулодда вазиятлар прогноз қилинган. Шунинг учун ҳам профилактик тадбирларни кўчатириш, махсус хизматлар куч ва воситаларининг шайлигини таъминлаш, автомобиль ва телирини йўлларида қишқи қаров тадбирларини тизимли амалга ошириш масаласига алоҳида эътибор берилмоқда.

A-373 “Тошкент – Ўш” автомобиль йўлининг “Қамчиқ” доводи қисмида автоташуналирининг хавф-хатарсиз ҳаракатланишини таъминлаш мақсадиде 15 та механизацияланган назорат-кузатув гуруҳлари кеча-ю кундуз фаолият олиб бормоқда. Довон йўлида қор кўчкиси билан боғлиқ ҳодисаларнинг олдини олиш жуда муҳим масала. Жумладан, автомобиль йўлининг 228-253 километрлар оралиғиде 65 та қор кўчиш хавфи бор участкалар мавжуд.

Маълумотларга кўра, бугунги кунда тоғ қияликларида қор қалинлиги 140 сантиметрини ташкил этмоқда. Автомобиль ҳайдовчиларини огоҳлантириб ўт-

моқчимизки, “Шимолий” ва “Жанубий” айланма йўллارга кириш ҳамда “От-рар” худудларида қор кўчиш хавфи эълон қилинган. Ушбу участкалар ва йўл қияликларида 500 метр кубгача қор кўчиш хавфи юзага келиши мумкин. Бу худудларда автомобиль йўлини сақлаш, хандақларни тозалаш ва сирпанчиққа қарши қум-туз аралашмаларини сепиш ишлари бажарилмоқда, қор кўчиш хавфи хавфли участкаларда “Тўхта! Қор кўчиш хавфи бор!” ёзувли огоҳлантирувчи ҳамда транспорт воситаларининг тўхташини таққиловчи белгилар ўрнатилди.

Довон автомобиль йўлида об-ҳавонинг кескин ўзгарувчанлиги, тоғ қияликларида қор массасининг ортиб кетиши, худуднинг юқори нишабиллиги ҳамда ҳаракат юкларининг зиқлиги сабабли йўл ҳаракати қодаларига қатъий риоя қилиш, шунингдек, йўловчиларнинг илтимоси билан хавфли худудларда суратга тушиш, қор бўрон ўйнаш, тоғ қияликларида чиқиш учун тўхтамаслик талаб этилади.

**Ҳ.БОБОНОВ,
Фавқулодда вазиятлар вазирилик
“Қамчиқ” махсус қидирув, ёнги-қутқарув
бошқармаси бошлиғи,
полковник.**

ЛОЙИҲА ВА САМАРА

НАСЛИ ЧОРВА ПАРВАРИШИДА ФУРҚАТЛИКЛАР ТАЖРИБАСИ ОШДИ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда.)

Кореянинг TMR технологияси – шашак ва омухта емли озуқани белгиланган мезмёрга асосан мос нисбатда макро-микрореземеларни кўшган ҳолда тайёрланган озуқа билан боқилган қорамоллар озуқани қолдиқсиз ейиши, тез семирishi кузатилади, ошқозон ва ҳазм қилиш органлари билан боғлиқ касалликларни камайди. Эътиборлиси, тайёр озуқа ва ем маҳсулотларини ишлаб чиқариш, уларни аҳолига қулай жойларда сотиш шохобчалари ташкил этилди.

Чорвачилик ва паррандчилилик илмий-тадқиқот институти ходими Шермат Жабборовнинг таъкидлашича, лойиҳага илмий жиҳатдан ёндашув ўзининг ижобий натижасини кўрсатди. TMR технологияси жорий қилингандан сўнг, аҳоли хонадонларидеги қорамолларнинг тирик вази маҳаллий технология асосиде боқилганларга нисбатан 12,9 фоизга юқори бўлди. Ҳазмлашиш коэффициенти 20 фоизга ошди, озуқа сарфи 30 фоизга камайиб, қорамоллар оладиган даромади 30 фоизга ўсди.

Бундан ташқари, аҳоли хонадонларида сут йўналишидаги қорамолларни кўпайтириш, маҳсулдорлигини ошириш ва Ўзбекистоннинг табiiий иқлим шароитига мос қорамоллар зотини яратиш мақсадиде Корея Республикасидан голштин зотли насли букаларнинг 2000 доза уруғлари олиб келиниб, маҳаллий сиргилар уруғлантирилди. Парварши доводиде малакали мутахассис-зоотехниклар чорва молларининг асосий тана ўлчамларини вилкенс циркули асосиде

назорат қилиб бордилар.

Чорва боқишга шароити яхши, озиқлан-тириш ишлари тўғри ва тўлиқ олиб борилган аҳоли хўжаликларида сунъий уруғлантириш натижадорлиги ҳам юқори бўлди.

– Туман мутасаддиларининг тақлифига биноан, Корёи маркази билан шартнома тузди. Улар билан 5 бош қорамолни 18 ой парвариллашга келишидик. Сиргилар марказ томонидан сунъий уруғлантирилди. Шу асосда уч маротаба алмашлаб чорва боқдик, – дейди “Томоша” маҳалла фуқаролар йиғинидаги Гузар кўчасида истиқомат қилувчи Ғофуржон Пулатов. – Ҳозирда хўжалигимда 18 бош қорамол бор. Сиргиларим насли голштин зотига мансуб эканлиги боис, уларнинг сuti кўп ва тўйимли. Белгиланган муддат ўтгач, уларнинг 2 бошини марказга қайтардим, уч боши фойдага қолди. Муҳими, чорва ҳайвонларини аввалгидек, куннинг исталган пайти-

да қуруқ поя ёки сомон билан эмас, режа-график асосиде махсус тўйинтирилган емиш орқали озиқлантириб, тез даромад олиш амалиётига эга бўлдик.

Дарвоқе, хонадонларга Корёи маркази томонидан озуқа аралаштирувчи мини миксер техникаси етказиб берилди. Мазкур техника орқали TMR озуқасини тайёрлаш йўлга қўйилди. Аҳолига бу каби қулайликларнинг яратиб берилиши, чорва боқишга талабгорлар сонининг ортиши ҳамда ички истеъмол бозорини чорвачилик маҳсулотлари билан тўлдирishi имконият яратди.

Кимсанободлик Дилфуза Мамажонованинг қайд этишича, қорамолчиликни ривожлантириш, гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотларини етиштириш ҳажмларини оширишда аниқ мақсадга йўналтирилган хорижий таъриба амалиётининг йўлга қўйилгани аниқ мундоо бўлди. У моддий қийинчилик сабаб, хонадониде чорва ҳайвони боқилмай келаётганди. Лойиҳага биричиликлардан бўлиб ташаббус кўрсатди. Навбатиде билан 3, 5 ва 6 бош қорамол боқди. Даромади ёмон бўлмади. Олинган фойдадан фарзандларига тўй қилди. Ҳатто автомашини эгасига айланди.

– Аини кунларда фурқатликларнинг насли чорва парваршида эришган таъриба-си бошқа худудларда ҳам омлаштирилиб, чорвачиликда натижадорликка эришиш кўзланмоқда, – дейди вилот ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш бошқармаси сўзига мудири Мирзохид Маматқаримов. – Келгусида бу каби истиқболли лойиҳалар вилотимизнинг бошқа худудларида ҳам қўлланилади.

Муаттар МАХМУДОВА.

ИНФО ТУР

ХЎЖАНДНИНГ ТУРИЗМ САЛОҲИЯТИ ЮКСАК, ИМКОНИЯТИ КЕНГ

Фарғона вилоти туризм ва маданий мерос бош бошқармаси томонидан оммавий ахборот воситалари ходимлари ва сайёҳлик операторлари учун анъанавий тарзда ташкилланаётган инфо турнинг бу галги манзили чегарадош давлат – Тожикистон Республикасининг Сўғд вилоти бўлди. Фарғоналик журналистлар вилотнинг Конибодом, Хўжанд, Бўстон, Гулистон, Истаравшан шаҳарлари ва Бобожон Ғофуров туманининг диққатга сазовор жойлари, тарихий обидалари, маданий мерос ва дам олиш масканлари билан танишдилар.

Дастлаб инфо тур иштирокчилари Хўжанд шаҳри марказидеги “Панжшанбе” ёпиқ бозориде бўлиб, қиш фаслига қарамай, расталардаги тўқин-сочникнинг гувоҳи бўлдилар. Мазкур бозор нафақат шаҳар фуқаролари, балки яқин атрофдаги, ҳатто Фарғона вилоти-

нинг чегарадош туманлари аҳолисига хизмат қилади.

Регистон майдониде жойлашган Шайх Маслиҳаддин Баҳовуддин Нурий мақбараси, марказий масжид, Хўжанд қалъаси мажмуаси билан танишув чоғиде тожик халқи аجدодлари бугунги авлодга бой маданий мерос қолдириб кетганлигига ишонч ҳосил қилинди. Қалъа гumbазлари, тарихий обиданинг тақорланмас нақшлари, ранг-баранг қошинлар узоқ ўтмишнинг ёдга солиди. 6 гектар майдонни эгаллаган қалъа худудидеги Хожя Камол Хўжандий номли истироҳат боғи, буюқ шорнинг рамзий мақбараси, ўй музейи, қадимий қалъа, археологик ёдгорликлар билан танишиб, маънавий озуқ оласиз.

Сўғд вилоти давлат тарих музейига киришингиз биланоқ, халқ қахрамони Темур Малик сиймоси сизни асрлар қаърига чорлайди гўё.

Шиша поллар устиде юриб, унинг остидеги археологик топилмаларни кузатиш ўзгача завқ бағишлайди. Сирдарё узра қурилган осма кўприк орқали кўна шаҳарни томоша қилиш мумкин. Айниқса, оқшомда сайрга чиққан сайёҳлар нақшинкор чиқроқлар ёғдусига бурканган Хўжанд манзарасини ҳайрат билан томоша қиладилар.

Маълумот берилишича, Хўжанд вилотида 93 та туристик объектлар мавжуд бўлиб, уларнинг аксарияти қадимий зиёратгоҳлар, табииати мусалло дам олиш масканлари, мезийни ўзиде мужассамлаган мунозиллардир. Бобожон Ғофуров туманидаги “Арбоб” маданият саройи ҳам тарихий иншоот сифатида эъзола-нади. Меҳнат қаҳрамони Саидхўжа Уринхўжаев музейи, том маънода, вилотнинг алоҳиде ташриф қоғози ҳисобланади.

Сўғд вилотининг Гулистон

шаҳри “Соҳил”, “Баҳористон” каби ўнга яқин сийхатгоҳлари билан маълум ва машҳур. Қайроққум сув омбори қирғоғига яқин жойда қад ростилаган бу баҳаво, сўлим таятат кўйинидеги шифо масканларида саломатликни тиклаш ва маданий ҳироқ олиш учун шарт-шароитлар яратилган, 18 хил тиббiiй муложа олиш имконияти мавжуд. Хўжанддан унча узоқ бўлмаган Истаравшан шаҳрини буюк мезъморий иншоот – Муғ қалъаси дунёга танитган. Шаҳар 2500 йилдан зиёд тарихга эга.

Инфо тур доирасиде икки вилот сайёҳлик агентликлари маъсул ходимлари билан мулоқотлар бўлиб ўтди, туризм имкониятлари бўйича фикрлар алмашилди, манфаатли алоқаларни мустаҳкамлаш, ҳамкорликда соҳани ривожлантириш юзасидан келишиб олинди.

М.ТУРҒУНБОЕВА.

“Бир белбоғ – бир йўлни қуриш, инсониятнинг ягона тақдири ҳамжамиятини барпо этиш: Ўзбекистондан назар” танловига

ЯНГИ ДАВРДАГИ ЯНГИ РАҚОБАТ

Ҳар бир даврнинг ўзига хос катта трендлари, геосийсий қонуниятлари бўлади. 1990-1991 йилларда собиқ СССРнинг қулаши дунё сийсий, мафкуравий ва геосийсий архитектура-сини мутлак ўзгартирди. Инсоният тарихида биринчи марта жаҳонни Евросиё китъасидаги бирон бир қудратли давлат ёки куч эмас, океан ортидаги мамлакат – АҚШ монопол шаклда бошқара бошлади. Унга қадар, совуқ уруш даврида ҳам дунё икки бўлинган эди ва расмий Вашингтоннинг геосийсий монополияси мавжуд эмас эди.

1990-2001 йилларда Вашингтоннинг иродаси дунё геосийсий мутлак ҳукмрон бўлди. 2001 йил 11 сентябрдан кейин АҚШ бир қанча шойлини қарорлар қабул қилди ва ўн йилликлар ўтиб кўраямизки, бу қарорлар АҚШнинг глобал қудратини ўстирмади, аксинча, заифлаштирди.

Чунки, Афғонистон ва Ироқ кампаниялари ортидан АҚШга бўлган глобал ишонч фақат пасаиди, ушбу икки урушда АҚШ тахминан 2-3 триллион доллар сарфлади, минглаб ўз ҳарбийларини қурбон берди. Мана шу фонда, дунёдаги бошқа қудратли давлатлар ўзларининг асосий эътиборини иқтисодий ўсишга ва геосийсий иқтисодий мега-лойихаларни шакллантиришга қаратди.

Экспертлар XXI асрнинг энг муҳим саволини – бу Хитой Халқ Республикаси ва унинг глобал мавқеи билан боғлашди. Яъни, аср даврида Хитойнинг биринчи иқтисодий қудрат бўлишини ақсарият экспертлар шубҳа остига олмади. Лекин, мана шу иқтисодий ўсиш ортидан расмий Пекининг геосийсий ва геосийсий тафаккури қай томонга ўзгаради, унинг ҳаракатлар стратегияси нималарда кўринади, деган саволини кўп берилади.

Бугун, гарчи маълум иқтисодий қийинчиликларга учраса-да, Хитой Халқ Республикаси миллий бойлик яратиш технологияларини жуда яхши ўзлаштириб олди. Энди, XX асрнинг ўрталаридаги каби аграр давлат ҳолатига қайтмайди. Хитой бугун индустриал ва яқин ўн йилликларда пост-индустриал давлат бўлиб бораверади.

Жаҳон банки ва Халқаро валюта фонднинг ҳисоботлари қўра, дунё иқтисодиётидаги АҚШнинг улуши тахминан 15 фоизни ташкил қилса, Хитойнинг улуши бугуннинг ўзидаёқ 17-18 фоиз атрофида. Яъни, ҳозирдаёқ бу давлатнинг иқтисодий қудрати АҚШникидан кўра каттароқ. Сотиб олиш қудрати билан ўлчанганда эса, Хитой Халқ Республикасининг яқин ички маҳсулот иянада салмоқлироқ.

Америкалик сийсатшунос Парраг Ханнинг 2019 йилда ёзилган китоби “Коннектография” деб номланади. Китобнинг энг марказий гоёси қуйидагича: ўтмишда империялар, қудратли давлатлар ҳудудлар учун курашган, талашган ва катта ерларни назорат қилиш орқали ўз манфаатларини ошириб борган. Бундан кейин қудратли давлатлар ва кучлар ўртасидаги асосий рақобат манбаи ҳудудлар эмас, балки ўзаро боғлиқликлар – транспорт-логистика йўллари, воситалари, савдо-иқтисодий алоқалар ва боғлиқликлар ҳал қилувчи роль ўйнайди. Рақобатнинг табиати – ким бошқаларга жозибалироқ, манфаатлироқ алоқалар, боғлиқликлар тақлиф қилса, рақобатда ўша куч ғалаба қилаверади.

Парраг Ханна ўз китобида дунёда шаклланаётган қўллаб савдо-иқтисодий, транспорт-логистика боғлиқликлари, узвийликларини мисол қилиб келтиради ва таҳлил қилади.

XXI АСРНИНГ ЭНГ КАТТА РАҚОБАТЧИ ДАВЛАТЛАРИ, БУ АМЕРИКА ҚўШМА ШТАТЛАРИ ВА ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ЭКАНЛИГИ ҲАММАГА МАЪЛУМ. ОКЕАН ОРТИ ДАВЛАТИНИНГ ШУ ПАЙТҒАЧА ЭНГ КАТТА ЮТУГИ – УНИНГ ШИМОЛИЙ АМЕРИКА КОНТИНЕНТИДА, ХАВФСИЗ ҲУДУДА ЖОЙЛАШГАНЛИГИ Бўлди. ХИТОЙ ЭСА ЕВРОСИЁ ҚИТЪАСИНИНГ ШАРҚИДА ЖОЙ ОЛГАН Бўлиб, БУ ҚИТЪАДА УРУШЛАР ВА РАҚОБАТЛАР ҲЕЧ ҚАЧОН ТўХТАМАГАН.

Кейинги 30 йилда расмий Пекин ўз манфаатларини кўзлаб, қўллаб геосийсий ва геосийсий лойихаларни тақлиф қилди. Шанхай ҳамкорлик ташкилотининг пировард мақсади – Пекин учун қўлай бўлган геосийсий, хавфсизлик муҳитини яратиш бўлса, бундан ўн йил муқаддам – 2013 йилда Си Цзиньпин томонидан тақлиф қилинган “Бир камар – бир йўл” лойихаси, юқорида

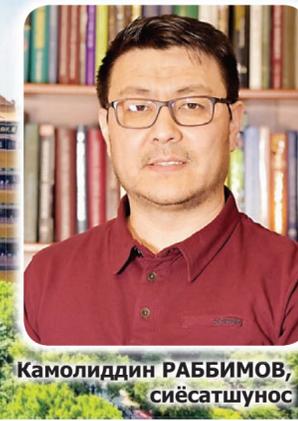
Парраг Ханна айтган ўзаро иқтисодий боғлиқликларни мустақамлаш мақсадида дунёга тақлиф қилинган мега лойиха ҳисобланади.

“Бир камар – бир йўл” лойихасининг фалсафаси оддий – иқтисодий ўсиш ҳамма учун қўлай, фойдали ва осон бўлиши керак. Бунинг учун давлатлар ўртасидаги тўсиқлар борган сари олиб ташланиши керак. Яъни, бу лойиха дунё давлатларини, энг аввало, ХХРга чегарадош ва яқин бўлган давлатлар, минтақаларни Хитой иқтисодиётига боғлаш лойихаси ҳисобланади. Лойихага кўра, Хитойдан Европагача товарлар ташиш ва савдо-иқтисодий ҳамкорликнинг боғлиқлиги шу қадар тез, осон ва камҳаражат бўлиши керакки, бунда Евросиё ўзаро боғлиқликлар – транспорт-логистика йўллари чамбарчас боғланиб кетган бўлиши керак.

Табиийки, бу лойиха АҚШга ёқмайди. Американин мақсади – Евросиё давлатларининг иқтисодий ўсишини секинлатиш эмас, балки Хитойнинг геосийсий ва геосийсий қудратини тийиб туриш ҳисобланади. Шунинг учун ҳам АҚШ “Бир камар – бир йўл” лойихасига муқобил бўлган янги лойихалар устида ўйланмоқда, изланмоқда.

Мисол учун, 2023 йилда АҚШ томонидан қўллаб-қувватланган лойиха Европани Ўрта ер денгизи орқали Исроил ва араб давлатлари, Ҳинд океани орқали Ҳиндистонга боғлашни кўзлайди. Лекин, бу лойиханиннг заиф нуқталари кўп. Биринчидан, бундай лойихани ким молиялаштириши аниқ эмас. Қолаверса, лойихага кўра, Саудия Арабистонининг бепоён чўлларидан темир йўллари ўтказилиши ҳам кўзланган. Яъни, бу технологик қиммат ва ўта машаққатли лойиха эканлиги ҳозирдан маълум.

Хитойнинг “Бир камар – бир йўл” лойихасининг амалга ошишидан эса Марказий Осиё давлатлари иқтисодий жиҳатдан жуда манфаатдор. Чунки, денгиз йўллари борган сари ўзаро рақобат босими остида қолар экан, расмий Пекин ўз товарлари ва иқтисодий алоқалар учун хавф-

Камолiddин РАББИМОВ, сийсатшунос

сиз йўллари излайди. Марказий Осиё, жумладан, Ўзбекистон ҳам, прагматик сийсат олиб бормоқда.

ГЕОСИЙСИЙ ЛОЙИХАЛАРНИ ДЕБ ИҚТИСОДИЙ МАНФААТЛАРДАН ВОЗ КЕЧИШ ДАВРИ ЎТИБ БўЛГАН. ҚОЛАВЕРСА, МИНТАҚА ДАВЛАТЛАРИНИНГ БАРЧАСИ ГЕОСИЙСАТДА “КўП ВЕКТОРЛИ” СИЙСАТ ОЛИБ БОРМОҚДА. БУ ДЕГАНИ, ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШНИ КОЛЛЕКТИВ ҒАРБГА НИСБАТАН ЯШИРИН ЁКИ ОШКОРА ҚАРШИ ТУРИШ ДЕБ ТАЛҚИН ҚИЛИШ ИМКОНСИЗ. ХИТОЙ БИЛАН ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ҚИЛИШНИ ҚОЛЛАБ ҚУВИШНИНГ АСОСИЙ ШАРТИ ВА АҚШ БИЛАН ЖУДА ИНТЕНСИВ МУНОСАБАТЛАР ҲАМ, ХХР ЁКИ РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИГА ҚАРШИ ҚАНДАЙДИР ҲАРАКАТЛАР МАЖМУАСИ ДЕБ ТАЛҚИН ҚИЛИШ МУМКИН ЭМАС.

Глобал майдонда РФ, ХХР, АҚШ ва бошқа акторлар ўртасида тўқнашувлар бўлаётгани ва келажақда янада шиддатлироқ тўқнашувлар бўлиши, табиий. Лекин, Ўзбекистон ва Марказий Осиёда шаклланган геосийсий тафаккур мантига кўра, бу қудратлар ўртасидаги муносабатлар – минтақа давлатларининг ташқи сийсатидagi асосий индикатор сифатида қабул қилинмайди, аксинча, ташқи сийсатни ишлаб чиқишда давлатнинг манфаатлари таҳлил қилинади ва олинган ҳулосалардан келиб чиқиб, ташқи сийсат шакллантирилади.

Лекин шу нарса маълумки, Марказий Осиё, энг аввало, Ўзбекистон минтақанин ташқи дунё билан имкон қадар кучлироқ боғлинидан манфаатдор. Минтақада транспорт-логистика плурализми бўлиши – катта зарурат. Ва бу транспорт-логистика занжирлари нафақат кўп, балки барқарор бўлиши, катта ҳажмда юк ташиш олиши, юқори тезлик ва сифатда ишлай олиши ҳам ўта муҳим. Мана шу нарқан назардан, Хитой томонидан тақлиф қилинаётган “Бир камар – бир йўл” лойихаси Ўзбекистоннинг миллий манфаатларига тўлиқ жавоб беради.

“ПУЛ БўЛСА, ЧАНГАЛДА ШўРВА”МИ? АДАШАСИЗ!

Темур ёшлигидан ҳарбий хизматчи бўлишни орзу қиларди. Ҳатто ўқувчилик даврида ёзган иншоларида келажақда офицер бўлган, деб ёзар ва унга сийндошлари хавас билар қарарди.

Темурнинг отаси савдогар эди. Бир молни у бозордан олиб, бу бозорда сотар, қўлида пул “уйнард”. Ота фарзандларини тезроқ улғайиб ёнига киришини истарди. Аммо бўйи отасига етиб қолган ўсмирнинг орзулари бир ён, отасининг хоҳиши бир ёнда эди.

Шу тариқа Темур бозорга ўралашиб кетди, шаҳарма-шаҳар мол ташиди. Ўқув йили тугаб, тенгдошлари қатори етуқлик шаҳодатномасини қўлига олди. Талабалик бахти унга насиб қилмаган бўлса-да, орзулари сира тинчлик бермасди.

Ҳар гал ўқиш ҳақида гап очилганда, ҳамма нарсани пул билан қаричлайдиган ота “Ҳарбий бўлсанг, бўлаверсан, ҳозирча ишдан чалғимайлик” дея ўғлининг гапини кесарди. Бироқ ҳарбий бўлиш учун орзунинг ўзигина кифоя эмаслигини, она юрт ҳимоси нақадар масъулятли ва шарафли иш эканини, бу соҳада йигит кишига ҳар жиҳатдан етуқлик зарур эканини ҳис этмасди у.

– Ўғлим, – деди кунларнинг бирида отаси. – Суюнчи бер, ҳарбий бил-лим юртига ўқишга қирадиган бўлдинг.

– Қандай? – Темур ҳайратомуз отасига қаради. – Пул бўлса, чангалда шўрва, ўғлим. Уч кундан сўнг бир танишим билан учрашамиз. У масалани ҳал қилиб беради. Ҳозирча сен савдодан чалғимай туравер.

Темур мағрур бош кўтарди. Эртага эғнида ҳарбий кийим билан кўчадан ўтса борми, ҳамма унга хавас билан боқшини ўйларкан, дўкон қилиётгандай ташқарига чиқди...

Мана отаси айтган ҳожабардор амаки ҳам келди, минг йилги танишдай кучоқ очиб кўришдилар. Камтарона тушлик чоғи катта режалар тузилди.

– Қутлуғ бўлсин, ўғлим, – деди отаси амакига миннатдорчилик билдиргандан сўнг. – Сен ўйлабиди юрибсан, мана, беш дақиқада сенин кела-жагингни ҳал қилиб қўйдим.

Бироқ қувончлар узокқа чўзилмади. Ҳозирданоқ гурур отига минган ўғил ҳам, дунёни пул билан ўлчайдиган ота ва фариб устаси бўлган амаки ҳам шу ернинг ўзидаёқ қўлга олинди.

Орзуга етишмоқ йўли ҳаракатда ва адолатдадир. Халоллик эса инсонийликнинг энг мўътабар фазилатларидан бири саналади. Инсон ўз ақл-саволатига, жисмонан ва маънан баркамоллигига таяниб иш қўради. Ҳар ишининг осон йўлларини қидириб, фариб тўрига ялинаётганлар нафақат бор-будидан ажраладилар, балки қонун олдидаги жавобгар ҳам бўладилар.

Яхшиси, юқоридаги ҳолга тушиб, боши эгик, пушаймонлик кўчасида қолгандан кўра, изланиб, машаққатларни енгиб ўтиб, орзуга эришишга нима етсин!

М.УСМОНАЛИЕВА.

Кўхна олам болалар тасавурида

Мамлакатимизда инсон қадрини улуғлаш, иззат-икром кўрсатиш, унинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш халқимизнинг нақадар олийҳисоли эканлигини далолат беради. Айниқса, ногиронлиги бўлган шахсларга кўрсатилаётган меҳр-муруват эътиборга лойиқ.

Фаргона “Муруват” ногиронлиги бўлган болалар учун интернат уйида бугунги кунда 255 нафар имконияти чекланган ўғил-қизлар истиқомат қилади. Уларда кундалик ҳаётини кўнмақаларини ҳосил қилиш, таълим бериш ва иқтидорларини рўёбга чиқариш учун малакали педагог ходимлар мунтазам ўқув ва амалиёт машғулотларини олиб боришади. Бу ерда турли танловлар, маънавий-маданий тадбирлар, спорт мусобақалари ҳам ўтказилиб турилади.

Яқинда ташкил этилган “Еш рассом” кўрик-танловида санъатнинг бу турига қизиққан, имкониятлари чекланган бўлса-да, иқтидорлари шаклланаётган тарбияланувчилар кўхна олам, кенг осмон, серқуёш ўлка, беғубор болалик бўйича тасавуруларини оқ қоғозларда акс эттирдилар.

Қатнашчилар муассаса раҳбарининг эсдалик совғалари билан тақдирланди. Мавжуда ЮСУПОВА.

ЖАМИЯТ ОҒРИҒИ

Вояга етмаган фарзандлари таъминоти учун турмуш ўртоғидан алимент ундир олмаётган оналарни кўрганда кўнглилар хира тортади. Кўзмунчоқдек фарзандлари таъминотидан қочиб юрганларга нисбатан нафрат уйғонади. Қўқон шаҳар “Чорсу фемида” адвокатлар ҳайъати адвокати Иқболжон УБАЙДУЛЛАЕВ билан шу ҳақда сўхбатлашдик.

АЛИМЕНТ ОРТИДА ФАРЗАНДЛАР ТАҚДИРИ, КЕЛАЖАГИ БОР

– Алимент – бир шахснинг бошқа шахсга мажбуран ёки ихтиёрий равишда тўланадиган нафақаси. Уни тўлаш мажбуриятлари асосан никоҳ, қариндошлик, ота-она, фарзандлик, фарзандликка олиш, болаларни тарбиялаш олиш натижасида келиб чиқади.

Ота-оналар ҳамда болаларнинг алимент борасидаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари Ўзбекистон Республикасининг Оила кодекси ва бошқа қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартиб-қоидалар асосида амалга оширилади. Ота-она вояга етмаган болаларига таъминот бериши шарт. Мазкур мажбуриятини ихтиёрий равишда бажармаган ота-онани суднинг ҳал қилув қарорига асосан алимент ундирилади.

Вояга етмаган болаларга алимент тўлаш ҳақида ота-оналар ўртасида келишув бўлмаганда ёки алимент ихтиёрий равишда тўланмаганда ва ота-онани бирортаси ҳам

алимент ундириш тўғрисида судга даъво билан мурожаат қилмаган ҳолларда, вазийлик ва ҳомийлик органлари вояга етмаган боланин таъминоти учун ота ёки онадан қонунда белгиланган миқдорда алимент ундириш тўғрисида даъво кўзғатишга ҳақлидир. Вояга етмаган, шунингдек, вояга етган меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож болаларига таъминот беришда ота-онанин мажбуриятлари тенгдир.

– Алимент миқдори қандай белгиланади?

– Ўзбекистон Республикасининг Оила кодекси 99-моддасига асосан, агар вояга етмаган болаларига таъминот бериш ҳақида ота-она ўртасида келишув бўлмаса, уларнинг таъминоти учун алимент суд томонидан ота-онанин ҳар ойдаги иш ҳақи ва (ёки) бошқа даромадининг бир бола учун — тўртдан бир қисми, икки бола учун — учдан бир қисми, уч ва ундан ортқ бола учун — ярмиси миқдориди ундирилади.

Бу тўловларнинг миқдори тарафларнинг моддий ёки оилавий аҳолини ва бошқа эътиборга лойиқ ҳолатларни ҳисобга олган ҳолда суд томонидан қамайтирилиши ёки

қўпайтирилиши мумкин.

– Айтилаёқ, алимент тўлови ўз вақтида амалга оширилмади...

– Алимент ота ёки она томонидан ўз вақтида тўланмаган тақдирда, Мажбурий ижро бюроси давлат ижрочисининг қарори билан Ўзбекистон Республикаси “Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонунининг 421-моддасига асосан уларнинг Ўзбекистон Республикасидан чиқиш ҳуқуқлари вақтинча чекланиши мумкин.

Алиментлар олдиндан тўланган ёки бу бўйича гаров шартномаси тузилган бўлса, хорижга чиқишга оид чеклов олиб ташланади. Бунда алимент олдиндан 5 йилдан кам бўлмаган муддатга тўланиши керак. Болалар вояга етмаган бўлган давр 5 йилдан кам бўлса, алиментни олдиндан тўлаш қолган давр учун амалга оширилади.

Алиментни тўлашни гаров билан таъминлаш ҳам мумкин ва бунда гаров қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг 250 бараваридан кам бўлмалиги лозим. Ҳар қандай мол-мулк (автомобил, дўкон, уй-жой, квартира) гаров бўлиши мумкин.

Алиментни олдиндан тўлаш ёки алиментни гаров билан таъминлаш учун фуқаролик ишлари бўйича судга мурожаат қилинади.

Қонунчилигимизга кўра, вояга етмаган фарзанднинг таъминоти учун ўз вақтида алимент тўламаган ёки бўйин товланган

шахсларга нисбатан тегишли жазо чоралари белгиланган. – Қарздорлик мақсадли жамғарма томонидан тўланганда, алимент тўловчи бу масъулятидан озод қилинади?

– Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 7 мартдаги “Оила ва хотин-қизларни тизимли қўллаб-қувватлашга доир ишларни янада жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармонининг 20-бандига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Мажбурий ижро бюросида юридик шахс ташкил этмаган ҳолда “Алимент тўловлари” давлат мақсадли жамғармаси ташкил этилган.

Жамғарма ҳисобидан тўловлар фақат вояга етмаган фарзандни моддий таъминлашдан бўйин товланганлик учун жиноий жавобгарликка тортилган қарздорга нисбатан таъбиқ этилади.

Жамғармадан алимент тўловларини қўллаб бериш учун мажбурий ижро ҳаракатини амалга оширган давлат ижрочисининг алимент тўловларини қўллаб бериш тўғрисидаги қарори асос бўлиб ҳисобланади.

Жамғармадан қолган алимент тўловлари бўйича қарздор (алимент тўловчи) маблағларини жамғармага қайтариш бўйича қонунчиликда белгиланган тартибда ижро ҳаракатлари амалга оширилади.

Алимент миқдори суд тартибиди

белгиланганидан кейин тарафлардан бирининг моддий ёки оилавий аҳоли ўзгарса, суд улардан ҳар бирининг талабига кўра алиментнинг белгиланган миқдорини ўзгартиришга ёки алимент тўлаши шарт бўлган шахсни алимент тўлашдан озод қилишга ҳақли.

Алимент миқдорини ўзгартиришда ёки уни тўлашдан озод қилиш суд тарафларнинг эътиборга лойиқ бошқа манфаатларини ҳисобга олишга ҳақли.

– Алимент мажбуриятларининг тугатилиши қонунчиликда қандай белгиланган?

– Бола вояга етганда ёки вояга етмасдан туриб тўла муомала лаёқатига эга бўлганда, фойдасига алимент ундирилаётган бола фарзандликка олинганда, суд алимент олувчининг меҳнатга лаёқати тикланган ёки уни ёрдамга муҳтож бўлмай қолган деб топганда, меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож алимент олувчи собақ эр ёки хотин янги никоҳга кирганда, алимент олувчи ёки алимент тўлаши шарт бўлган шахс вафот этганда тугатилади.

Шу ўринда алимент олиш ҳуқуқига эга бўлган шахс алимент талаб қилиш ҳуқуқи вужудга келганидан сўнг қанча муддат ўтганидан қатъи назар, хоҳлаган вақтда алимент ундириш тўғрисидаги талаб билан судга мурожаат қилишга ҳақли эканини айтиб ўтмоқчиман.

Алимент ундиришда боланин ота-онаси ўзаро никоҳда экани ёки улар ўртасидаги никоҳ тугатилгани аҳамиятли эмас. Алимент ундиришда тугилганлик ҳақидаги гувоҳномада оталик тўғрисидаги ёзув ҳамда болага ихтиёрий равишда таъминот беришдан бўйин товланган асос бўлади.

Оила кодексининг 81-моддаси иккинчи қисмига кўра, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиниши ота-онани ўз боласига таъминот бериш мажбуриятидан озод қилмайди.

Сўхбатдош Маҳиёра БОЙБОБОВА.

“КУСТО ОРОЛИ”ДА 10 КУН

Муҳаммаджон ОБИДОВ

(Саргузашт-воқеий қисса)

Шундай қилиб мен олдимга икки савол қўйдим: биринчиси – дунёдаги ўзлаштирилмаган ибтидоий ороллар ва иккинчиси – Коломбодан “Кусто ороли”га бориш имкониятлари. Биринчи савол юзасидан Африка, Латин Америкаси қирғоқлари, Амазон дарёси қуйи оқимидаги замонавий тараққиёт етиб бормаган оролларга доир ахборотлар, фото, ҳатто видеотасвирларни топдим. Ярим яланғоч орол қонун-қондалари билан яшайдиган инсонлар урф-одатлари, турмуш тарзи ҳақидаги у ерга турли сабабларга кўра борган сайёҳ, журналист, олимлар хотираларини ўқидим. Қарангки, дунёда бугун, йигирма биринчи асрда тили биз учун ҳануз номаълум, санокда йўқ қабила бўлиб яшайдиган гуруҳлар ҳам бор экан! Мен ўзлимни унутиб, ўша қабила одамлари орасида юргандек руҳий ҳолатга тушиб қолдим. Қўлоғимга на хотиннинг киноялари-ю, на тахририятдаги ҳамкасблар маслаҳати кирарди:

– Сарвар, мандан хафа бўлма-ю

(Давоми. Боши аввалги сонларда).

бир руҳшунос мутахассис билан суҳбатлашиб кўрасанми, – деди ишдаги хонадошим кўнглимни авайлаб, ўта юмшоқ оҳангда. Биламан, у мени телбасифат бўлиб қолдинг-ку, демоқчи эди аслида.

Наҳот, бугунги тараққиётдан айро одамлар бўлса, улар нима еб, нима ичишади, эътиқоди борми?! Эҳ, жавобсиз саволларнинг адоги йўқ. Мен эса ноутбук қаршида сайтларни титкилаб, тунни тонга улайман...

Аммо энг ёмони мен қандай қилиб “Кусто ороли”га бораман, бу саволга бир сўз ҳам жавоб топилмаганида эди...

Ниҳоят, айтилган кун, соат, дақиқалар етиб келди. Тошкент халқаро аэропортидан дастлаб Дубайга учдим. Дубайнинг ҳар кўчаси ёд бўлиб кетган, шу боис аэропортининг бир чеккасидаги ўриндикдан жой танладим-да, хаёлан Шри-Ланка, ундан ўтиб “Кусто ороли”га бориш орзуси билан боғлиқ тахминлар фарзлар тўғрисида чора излашни ўйлаб кетдим. Ҳа қандай бўлмасин, ўша сирли оролга боришим, Кустога насиб этмаган сафар мен, хаваскор ўзбек сайёҳига насиб этишини оламга кўз-кўз қилиб

кўйишим керак!

Дубай-Коломбо йўналишида ҳавога кўтарилган самолётдаги жойим ойна ёнида экан. Аввалига хурсанд бўлиб кетдим. Лекин самолёт ҳавога кўтарилиб йўналиш олган, ойнаванд туйнукдан бепоев океани кўрдиму, юрагим орқасига тортиб кетди. Рўпарамга ўрнатилган экранда тезлик, баландлик, манзилгача масофа ҳақидаги маълумот бир-бир ўзгариб турарди. Баландлик 10647 метр, тезлик ерга нисбатан 969 километр. Пастда эса... кўм-кўм адоги йўқ кенглик. Ҳинд океанининг ўзгинаси. Дунёдаги энг чуқур океан, айрим жойлари салкам саккиз минг метр! Вужудимни кўрқув чулбаб олди. Илломинаторга терс бўлиб олдим. Хаёлда эса фақат бўлмағур гап-лар. Индонезия, Малайзия, Хитой самолётлари айнан Ҳинд океани устида учаяётганда, тўсатдан радарда кўринмай қолган. Ойлаб кидиришлар самара бермаган, халокатга учраган учоқларнинг урвоғи ҳам топилмаган. Ҳар сафар аҳвол шу – уммон узра парвоз чоғида юракка гулгула тушади. Уммон бағридаги “қайноқ” ҳаёт кўз олдимга келади. Бундан кейин

олис юртлар сафарини бас қиламан дейману... мана, яна сарҳадсиз уммон устидан “учарчилайман”. Балки ҳалокатзодалар учраб сув қаърида ётгандир. Бир башоратчи эса уларни бошқа сайёраликлар олиб кетган, деб эъди. Нима бўлганда ҳам ўша уч самолёт хали-хануз дом-дараксиз. Манзилга эсон-омон етиб олишни насиб қил, эй Худо! Қўрғондан билган, ёд олган сура, оятларни овоз чиқармай тўхтовсиз ўқий бошладим. Чап ёнимдаги йўловчи чиқа солиб пинакка кетди. Хуррак ҳам отиб қўяди. Асабингга бали-е! Узимни ойкуга солиб кўрдим. Йўқ, бўлмади. Ойнадан қарайман. Гўё бир ерда тургандек. Олис-олида бир парча оқ булут кўриниб қўяди. Океанда эса ақалли бирон кема сузиб кетаётгани кўринса эди... Уч соатдан буюн шу манзара. Коломбогача яна икки соат учушимиз керак...

Ухлаб қолиман. Учоқ мени уйғотиш учун силкингандек бўлди. Кўзимни очдим. Қанотларидан бирини кўтарди. Энди Мовий кенглик – океан анча яқиндан кўринаётганди. Ҳа, самолёт пастлаётган эди. Хайрият-э!

Коломбо аэропорти илгари мен кўрган Сеул, Токио, Пекин, Жиддадагидек бўлмасда-да, анчайин катта эди. Ҳар дақиқада хали дунёнинг учетиға, хали бу четига самолёт учиб турибди. Паспорт назорати – чегарадан тез ўтдим. Менинг визам махсус – журналистлик фаолият юритиш ҳуқуқини берувчи виза эди. Назоратчилар уни кўриб, назокат билан мулоқот қилдилар.

Бож кўригидан ҳам бир зумда ўтдим. Эшик олдида танишим – Нарим Нанг турарди. Бир қувониб кетдим-е! – Яхши учдингми? – сўради у кўлимдан жомадонимни оларкан. Мен ҳеч нарса бўлмагандек: – Учавериб, кўникиб кетганман, – дедим мақтаниб. Кулишдик. Машина тез орада бизни мухташам бино бўсағасига етказди.

Хизматчи чаққонгина югуриб келиб, ҳайдовчидан жомадонни олди. Хона буюрилган экан, 21-қаватдан жой кўрсатишди. Бирам саришта, чиройли, айниқса, катта ойнасидан Коломбо худди кафтда тургандек кўринарди.

– Ҳозир ҳеч нарса ҳақида гаплашмаймиз, – деди Нарим Нанг. – Нафас ростлайсан. Кейин келиб олиб кетаман. Кечки овқат пайтида бош муҳарриримиз билан таништираман, барча масалани эртага муҳокама қиламиз.

Коломбо шаҳри автомобиль ҳаракати тизги кўчалари, ҳавосининг ўта намлиги ва иссиқлиги билан Қуала-Лумпурга ўхшаб кетарди. Терлай-верасан, терлай-верасан... Биз денгиз бўйидаги ресторланнинг бирига келдик.

– Шефни кутамиз, ҳозир келиб қолади, – деди ҳамроҳим. Дарҳақиқат, бош муҳаррир ҳисоб-китобли одам экан. Айтилган вақтда келди.

– Сизни кўришдан хурсандман, – деди бир оз жилмайиб Абхишек Перера. – Дўстингиз сиз ҳақингизда кўп илик сўзлар айтганди.

– Мен сиздан миннатдорман, сэр, бу катта ишонч. Сиз тўғри қарор қилганингизни амалда исботлашга ҳаракат қиламан.

– Ҳозирги ишонч – муваффақият сари муҳим қадам, – деди тавозе билан бош муҳаррир. Биз деразага яқин ўтирдик. Мовий денгиз, сон-саноксиз кема ва қайиқлар ҳаракати мени маҳлиё этди.

Кечки овқат анча расмий тусда ўтди. Нарим Нанг айтганидек, мен фақат бош муҳаррир саволларига жавоб бердим, холос. У менинг мамлакатимда босма нашрлар ва интернет ҳамда ижтимоий тармоқлар мутаносиблиги, оилам, фарзандларим, қайси давлатларда бўлганим ҳақида сўради. Кейинчалик Нарим Нанг мени имтиҳонлик биринчи босқичидан

ўтганимни айтди.

Шу кунга самолётдаги қўрқувми, чарчоқми, ҳар ҳолда, қотиб ухлабман. “The Colombo today” 20 қаватли бионинг 13-17-қаватларига жойлашган экан. Ҳамма ўз иши билан банд. Йўлақлардан ўтиб, катта хонага кирдик. Бу ерга қўшув шаклидаги столлар қўйилган бўлиб, бир кесимда бир журналист ўтирарди. Қолган уч ҳамкасби ойна билан ажратилган. Барчаси компьютерга тикилган. Баъзилари мени сезмади ҳам. Эътибор қилганлар эса бошдан-оёқ кузатиб, яна мониторингга термуладилар. Хона тўрида иккита бир-бирини улкан ойна-девор билан ажратиб турадиган хоналар бор эди. Унинг биттаси бош муҳаррирники экан.

– Демак, аввал келишиб олсак. Биз Сизга ёзганимиздек ва Сиз розилик билдирганингиздек, бир hafta давомда сизни Шри-Ланка билан бевосита таништирамиз. Ахборот олиш имконини яратамиз. Ҳайдовчи, кузатувчи ва зарур бўлса, таржумон берамиз, – Абхишек Перера бир оз тўхтаб олди-да, давом этди. – Сиз инглиз тилида яхши гапирар экансиз. Балки таржумон керакмасдир. Цейлонда бу тилни барча билади. Ахир биз бир вақтлар Буюк Британия қарамонда бўлганмиз. Ватанингизга қайтган, ўн кун ичида бизга таассуротларингиз ҳақидаги тахлил, ҳа-ха, тахлилий мақола юборасиз. Ваъда қилганимиздек, қалам ҳақи нақд. Мана, шартнома, танишиб, имзо чексангиз бас, ишга киришаверасиз.

Нарим Нанг менга нимтабассум билан қараб турарди. Мана, сенга қандай омад кулиб боқди, десаётгандек эди у. Мен шартномамни кўлга олдим... бирор сўз дема олмай қолдим. Истагимни рад этишларидан кўрқар эдим. Лекин вақт, имконият кута олмайди. Ҳозир, шу дақиқада айтиш керак!

– Мен барча таклифингизга розиман. Такрор айтаман. Сиз хато қилмадингиз мени танлаб. Анчайин тажрибам бор, ишончингизни оқлайман.

(Давоми келгуси сонларда).

Тарихга назар

ТЕПАҚҮРҒОН – ҚЎҚОН ШАҲРИНИНГ ЯНГИ АРХЕОЛОГИК МАНЗИЛГОҲИ

Бугунги кунда Қўқон шаҳрининг қадимий тарихини ишлаш амалга оширилмоқда. Давлат эътибори ва маҳаллий бошқарув органлари сайёҳаракатлари билан қазилма ишлари натижасида археологик моддий-маданий меросга ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшадиган топилмалар аниқланмоқда.

Мамлакатимизда 7198 та тарихий ёдгорликлар рўйхатга олинган бўлиб, шундан 2357 тасини меъморий обидалар, 3843 тасини археологик ёдгорликлар, 998 тасини маҳобатли тарихий иншоотлар ташкил этади. Ана шундай ёдгорликлар сирасига Қўқон шаҳрида мавжуд бўлган кўпала тарихий манзилгоҳ ва обидалар ҳам кирарди. Масалан, Худоберхон ўрдаси, Жоме масжиди, Норбўтабий, Миёна Ҳазрат мадрасалари тарихнинг ноёб мероси — нодир ёдгорликлар, осори атиқалар, иншоотлар сифатида қайта тикланди, таъмирланди, халқимизнинг маънавий мулкига айланди. Бу маданий бойликлар тарихимизнинг асл манбалари, жонли гувоҳлари, илмий асослари ҳисобланади.

Шаҳар марказида жойлашган Тепақўрғон ёдгорлиги бугун нафақат республика олимлари, балки жаҳон ҳамжамияти тадқиқотчиларида катта қизиқиш уйғотмоқда. Худуд шаҳарнинг энг қадимий асоси бўлиб, антик даврда шаклланиб, илк ўрта асрларга қадар мавжуд бўлган.

2009 йилнинг 15 декабрида Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Қўқон шаҳрининг архитектура қиёфаси ва шаҳар инфратузилмасини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилиниб, унга кўра, Ўзбекистон Республика-

си Фанлар академияси Яхё Ғуломов номи Археология институти Қўқон ва унинг атрофида жойлашган Мўйи Муборак ва Тепақўрғон ёдгорликларидан археологик қазилма ишлари бошланган. Дастлаб тўртта қазилма объектда ишлар ўтказилган бўлса, 2022 йилда бешинчи қазилма худуди ҳам қўшилди.

Сўнги қазилманинг бошланғич нуқтаси аркнинг шимоли-ғарбида бўлса, кейинги нуқта арк мудофаа деворининг бир қисмини қамраб олган. Қазилма ҳозирча 4 та қатламга ажратилди. Ҳар бир қатламнинг ўзига хослиги мавжуд бўлиб, археологик маданиятга янгилик олиб кира олди, дейилса муболага бўлмайди. Чунки ушбу тарихий манзилгоҳда ёдгорликнинг антик ва илк ўрта асрларга оид мудофаа деворлари, кўпала сопол буюмлар аниқланди. Улар “Худоберхон ўрдаси” меъморий мажмуаси музейига сакловга олинди.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, кўп асрлик бой тарихга, бетақрор

маданий обидаларга эга бўлган Қўқон шаҳрининг архитектура қиёфаси ва шаҳар инфратузилмасини тубдан яхшилаш, ижтимоий ҳамда муҳандислик инфратузилмаларни комплекс обод қилиш, ривожлантириш йўли билан аҳолининг қулай яшаш шартло-рини шакллантириш, шаҳарсозлик норма-қоидаларининг замонавий талабларини ҳисобга олган ҳолда, тарихий мерос объектларини реконструкция қилиш бўйича олиб борилаётган ишлар даражаси ҳамда сифатини ошириш мақсадида давлатимиз томонидан катта миқдорда маблағ ажратилаётгани, бунинг натижасида кўпала ёш тадқиқотчи олимлар етишиб чиқаётгани эътиборлидир. Энг асосийси, Ҳўқанди латифнинг қадимийлиги, халқнинг тарихий мероси тикланмоқда, миллий қадриятлар қарор топмоқда.

Гулрух ШОДИЕВА, Қўқон давлат музей кўриқхона-си Тепақўрғон археологик ёдгорлиги филиали мудир.

ЯНГИ ИСТЕЪДОДЛАР КАМОЛ ТОПМОҚДА

Юртимизда ўзбек мақом санъатининг ўзига хос ижро мактаблари ва анъаналарини янги босқичда раванқ топтириш, унинг “олтин фонди”ни яратиш ҳамда бойитишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. 2019 йилда ташкил этилиб, мақом хонадони ва созандалиги йўналишларида фаолият юритиб келаётган Фарғона ихтисослаштирилган мақом мактабида айни мақсадларнинг рўёбга ошаётганини кўриш мумкин.

Танлов асосида ўқишга қабул қилинган ёш санъатсевар ўқувчиларга узоқ йиллик тажрибага эга бўлган устозлар мақом сабоқларидан дарс беришади. Таъкидлаш керакки, ўтган муддат давомида кўпала миллий ва халқаро кўрик-танловларда муваффақиятли қатнашиб, ғолибликни кўлга киритаётган иқтидор эгалари сафи кенгайиб бормоқда. Туркия давлати билан ҳамкорликда

ўтказилган “Kalb” онлайн кўрик-танловида 9-синф ўқувчиси Қосимжон Исроиллов гран-при соҳиби бўлгани, мактабнинг “Дилнаво” дуторчи қизлар ансамбли эса биринчи ўринни кўлга киритгани кувонарли. Демак, машаққатли меҳнатлар бесама қетмамапти, тажриба ва машққўйғунлиги натижа бермоқда.

Мақом мактабида най синфи ўқитувчиси Халилуллоҳ Мирзахўжаев ва қашқар рубоби синфи ўқитувчиси Ҳазратали Аъзамов сингари ёш, иқтидорли педагоглар талайгина. Улар ўтган йили Юнус Ражабий номидаги “Ёш мақом ижрочилари” республика кўрик-танловида биринчи ва иккинчи ўринларга, мактаб ўқитувчилари ансамбли эса биринчи ўринга муносиб кўрилди.

Шахнозахон ТИЛЛАНАЗАРОВА, Фарғона ихтисослаштирилган мақом мактабининг дутор синфи ўқитувчиси.

ОСИЁ КУБОГИ:

ЎЗБЕКИСТОН ТЕРМА ЖАМОАСИ НИМЧОРАК ФИНАЛДА

Қатар яшил майдонларида ўтаётган Осийё ўйинлари иштирокчиси бўлган Ўзбекистон миллий терма жамоаси гуруҳ ўйинларини муваффақиятли якунлади.

“В” гуруҳининг дастлабки учрашувида футболчиларимиз Сурия термасига қарши майдонга тушди. Ўйин давомида терма жамоамизнинг яқол устулнлиги сезилиб турган бўлса-да, ҳисоб очилмади. 2-турда Сречко Катанец шогирдлари-га Ҳиндистон термаси рақиблик қилди. Бу учрашувида Ўзбекистонликлар ҳужумкор ўйин кўрсатиб, 3:0 ҳисобида ғалаба қозонишди. Голлар Аббосбек Файзуллаев, Игорь Сергеев, Шерзод Насруллаев томонидан киритилди.

Гуруҳнинг сўнги баҳси Австралия терма жамоасига қарши кечди. Аввалги икки турда тўлиқ имкониётдан фойдаланган рақибларимиз Ўзбекистон термаси билан ўтадиган ўйин натижасидан қатъи назар, кейинги босқичга чиққан эди. Уларнинг яна ғалабага эришишни мақсад қилгани учрашувининг охиригача сезилиб

турди. Аммо футболчиларимиз жиддий қаршилик кўрсатишди. Ҳатто учрашувининг биринчи бўлимида тўп назоратини ўзларига сақлаб қолишди. Голли вазиятлар ҳам кўпроқ терма жамоамиз томонида бўлди. Фақат бўлим охирида қолган дақиқаларда дарвозамиз томон белгиланган баҳсли пенальти ҳисобни 1:0 га келтирди.

Иккинчи бўлим тенг курашлар остида ўтди. Аммо австралияликлар нафақат ҳисобни сақлаб қолиш, балки уни ошириш учун ҳаракат қилди.

Мурасиз учрашувининг 78-дақиқасига келиб, буйдор, жисмонан бақувват рақибларимиз доғда қолди. Жалолиддин Машарипов чап қанотдан узатиб берган тўпни Азиз Турғунбоев боши билан дарвоза тўрига туширди.

Терма жамоамиз мазкур дуранг туфайли ўз очколарини 5 тага етказди ва гуруҳда 2-ўринни эгаллаб, нимчорак финалга чиқди.

Маълумот учун, 6 та гуруҳнинг ҳар биридан иккита энг яхши жамоа илей-оффга йўл олади. Уларга ўз гуруҳларида учинчи ўринни эгаллаган тўртта жамоа қўшилилади.

Қитъа биринчилиги мақомиди мазкур мусобақаниннг ғолиби бўлган миллий терма жамоа 5 миллион АҚШ доллари билан тақдирланади. Финалчи жамоа эса 3 миллион долларга эгалик қилади. Ярим финалда етиб борган терма жамоалар 1 миллион доллар миқдоридида мукофот соҳиби бўлади.

Ўз муҳбиримиз.

Фарғона вилояти Олтиариқ туманида жойлашган “Пилла” МЧЖ номига берилган думалоқ муҳр йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Қува тумани ҳокимининг 2024 йил 24 январдаги 9-11-156-Q/24-сонли қарорига асосан, туманда фаолият юритаётган фермер хўжаликларини ўрта-сида уруғлик пахта, сабзавот, полиз, мойли, дуккакли, озуқа ва бошқа экинлар етиштириш бўйича

ТЕНДЕР ТАНЛОВИ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ.

Танлов ҳужжатлар 15 январдан 5 февраль кунига қадар қабул қилинади. Мурожаат учун телефонлар: 90 632-00-34, 97 208-00-12.

МУАССИС: "Farg'ona haqiqati" va "Ferganskaya pravda" gazetalarini tahririyati	2021 йил 18 августда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги Фарғона вилояти ҳудудий бошқармасида 12-001 рақами билан рўйхатдан ўтган.	Газета “Полиграф-пресс” МЧЖ босмахонасида тахририятнинг оригинал макети асосида офсет усулида А-2 формат (4 саҳифа)да 3293 нусхадда чоп этилди. Бюрогма: 53.	Бизнинг манзил: 150114, Фарғона шаҳар, Соҳибқирон Темура кўчаси, 28-уй. Бош муҳаррир қабулхонаси: (факс) 73 226-02-70. Реклама ва эълонлар: 73 226-71-24.
Бош муҳаррир: Рустам ОРИПОВ	Газета жума кунини чиқади.	★ Баҳоси келишилган нарҳда. ★ Навбатчи муҳаррир: Махияра Бойбобоева.	Саҳифаловчи: Илхомжон Жуманов. Босишча топшириш вақти: 18.00. Топширилди: 16.00.